

Geleidebrief informatief

Naam voorstel 15015348	Brief GS van 20 oktober 2015 over jaarplan omgevingsbeleid 2016		
Betreft vergadering	Commissie Ruimte	13 november 2015	
Te verzenden aan	Commissie Ruimte via iBabs		
Verzenddatum	27 oktober 2015		
Commissiegriffier	Alma van Wallenburg	0118 - 631265	ac.v.wallenburg@zeeland.nl
Statenadviseur	Simon de Visser	0118 – 631594	s.de.visser@zeeland.nl
Inhoudelijk ambtenaar	Blaas Ventevogel	0118 – 631909	b.ventevogel@zeeland.nl
Verantwoordelijk bestuurder	C.M.M. Schönknecht-Vermeulen		

Inhoudelijk	
Aanleiding	Bij de vaststelling van het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 is toegezegd dat GS jaarlijks een jaarplan voorleggen aan de commissie Ruimte. Nu ligt de evaluatie jaarplan 2015 (tot 1 oktober) en het jaarplan 2016 voor
Bevoegdheid	GS
Wat is het voorstel?	Kennis te nemen van het jaarplan 2016.
Toelichting	In het jaarplan wordt een toelichting gegeven op de gerealiseerde acties 2015 (stand van zaken per 1-10-2015) en de voorgenomen acties 2016 vanuit de prioriteit omgevingsplan en de activiteit provinciale impuls wonen
Kosten en dekking	Inzicht wordt gegeven in de kosten 2015 en de ramingen voor 2016. Hierbij wordt ook ingegaan op de bezuinigingen. Voor de 'Omgevingsacties' die uit een andere begrotingspost worden betaald, verloopt de rapportage op hoofdlijnen via de reguliere begrotingscyclus en gedetailleerd in de uitvoeringsprogramma's en omgevingsbalans. Financiële verantwoording over heel 2015 vindt op doelstellingsniveau plaats in het jaarverslag en de jaarrekening 2015. Bij Provinciale Impuls Wonen (PIW) is sprake van projecten met een meerjarige looptijd (blz 11/12). Indien de ramingen ook daadwerkelijk gerealiseerd worden, geeft dit met name in het jaar 2020 een fors tekort (ruim € 940.000). Onderdeel van het schema op blz 12 zijn ramingen (verwachtingen) van komende uitgaven (meerjarig) op basis van ontvangen aanvragen (naast reeds vastgelegde verplichtingen). Uitgangspunt is dat het beschikbare budget niet wordt overschreden.
Overige informatie	De brief wordt ter kennisneming geagendeerd voor de commissie Ruimte

15015348

Provincie Zeeland

Gedeputeerde Staten

bericht op brief van:

uw kenmerk:

ons kenmerk: 15014978

afdeling: Ruimte

bijlage(n): 1 (Jaarplan)

behandeld door: B. Ventevogel

doorkiesnummer: 0118-631909

onderwerp: Jaarplan omgevingsbeleid 2016

de voorzitter van Provinciale Staten
t.a.v. de statengriffier

PROVINCIE ZEELAND	
AFD. SG	AMBT.
AFD. COMMUN.	Jooze
23 OKT. 2015	
DOC. NR.	15015348
ZAAK NR.	
CLASS.	

verzonden:

23 OKT. 2015

Middelburg, 20 oktober 2015

Geachte voorzitter,

Hierbij zenden wij u het Jaarplan omgevingsbeleid 2016 (betreft de uitvoering van het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018).

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

JAARPLAN OMGEVINGSBELEID 2016

OMGEVINGSPLAN ZEELAND 2012-2018

- **EVALUATIE JAARPLAN 2015**
- **JAARPLAN 2016**

1. Inleiding

Op 28 september 2012 hebben Provinciale Staten het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 vastgesteld. In het plan zet de Provincie in op een sterke economie, een goed woon- en werkklimaat en kwaliteit van water en landelijk gebied. In het plan beschrijft de Provincie wat zij de komende jaren zal doen om Zeeland op deze punten vooruit te helpen. Vanaf de begroting 2013 is besloten jaarlijks, in beginsel t/m 2018, € 5,4 miljoen aan middelen beschikbaar te stellen voor uitvoering van het Omgevingsplan.

In 2014 en 2015 zijn echter belangrijke bezuinigingen doorgevoerd die gevolgen hadden voor het Omgevingsplan. De gevolgen werken ook door in 2016.

Bij de vaststelling van het Omgevingsplan is toegezegd dat Gedeputeerde Staten, in de periode tot 2018, ieder jaar een Jaarplan voorleggen aan de Commissie Ruimte. Het Jaarplan is een bestedingsplan (van middelen die beschikbaar zijn voor uitvoering van het Omgevingsplan). Het is een beknopte rapportage die inzicht geeft in concrete activiteiten en inzet van bijbehorende financiële middelen in het komende jaar. Ook bevat het Jaarplan een terugblik op het lopende jaar (evaluatie). Wat de evaluatie en besteding van financiële middelen in 2015 betreft wordt inzicht geboden in de stand van zaken per 1 oktober 2015. Financiële verantwoording over het gehele jaar 2015 zal, op doelstellingsniveau, plaatsvinden in de jaarstukken (Jaarverslag en Jaarrekening 2015).

2. Uitgangspunten jaarplan

Het Jaarplan omgevingsbeleid beperkt zich tot een toelichting van acties gefinancierd uit de prioriteit Omgevingsplan en de activiteit provinciale impuls wonen uit de programmabegroting 2016 (zoals hierboven aangegeven is in 2012 besloten jaarlijks € 5,4 mln. vrij te maken); voor 2016 is dit, na invulling van de hiervoor genoemde bezuinigingen, € 4.795.400,- (prioriteit Omgevingsplan en activiteit 72591 provinciale impuls wonen). Verder is in 2015 besloten jaarlijks t/m 2018 € 685.000,- beschikbaar te stellen voor fondsvorming ten behoeve van ontwikkelingen in de Grevelingen en het Volkerak-Zoommeer (besluit Provinciale Staten d.d. 13-2-2015).

Er zijn ook acties, vermeld in het Omgevingsplan, die vanuit een andere begrotingspost worden gefinancierd. Over deze acties wordt op hoofdlijnen gerapporteerd via de reguliere begrotingscyclus en gedetailleerd in de afzonderlijke uitvoeringsprogramma's en de Omgevingsbalans.

Alle acties zoals vermeld in dit Jaarplan houden direct verband met de doelen en acties die Provinciale Staten in het Omgevingsplan hebben aangegeven.

In de hierna volgende onderdelen wordt in tabelvorm een overzicht gegeven van acties en daarbij behorende uitgaven. De tabel bevat onder 'Resultaat 2015' een korte evaluatie van de werkzaamheden in 2015. Voorts worden het verwachte resultaat en de verwachte uitgaven voor 2016 vermeld (per onderdeel is ook de relatie met de doelstellingen in de programmabegroting 2016 aangegeven en is het 'activiteitsnummer' vermeld; dit is een intern (grootboek)nummer dat wordt gebruikt voor de verwerking van de vermelde bedragen in de financiële administratie).

3. Evaluatie onderdelen Jaarplan 2015

Jaarplan 2016 (verwacht resultaat en verwachte uitgaven)

Samenvatting evaluatie jaarplan 2015:

In 2015 zijn veel acties in gang gezet en ook afgerond. Daarbij moet worden aangetekend dat het besluit over de taakstellende bezuinigingen d.d. 14 maart 2014 en het statenbesluit "financiële eindsprint" d.d. 13 februari 2015 gevolgen hebben gehad voor het beschikbare budget (bezuiniging van € 493.000,- op een beschikbaar budget van ca. € 5.5 mln.). Een gedeelte van deze bezuinigingen (tot een bedrag van € 43.000,- is zichtbaar in onderstaande tabel op de pagina's 3 en 4 van dit jaarplan. Overige bezuinigingen tot een bedrag van € 450.000,- kwamen voort uit een algemene taakstelling voor de prioriteit Omgevingsplan in 2015 (bij geraamde bedragen was al rekening gehouden met deze taakstelling).

Wat niet bestede middelen of overschrijding van beschikbare middelen betreft: hierover zal in de begrotingscyclus (jaarstukken) worden gerapporteerd.

Op de volgende bladzijden wordt een korte samenvatting gegeven van de belangrijkste uitgaven, resultaten en bezuinigingen in 2015.

Onderstaande tabel geeft een korte samenvatting van ontwikkelingen, bezuinigingen, bestedingen en resultaten in relatie tot de onderdelen van het jaarplan 2015.

Geraamd bedrag geheel of grotendeels besteed	
Geraamd bedrag gedeeltelijk besteed	

Onderdelen Jaarplan 2015:

Samenvatting uitgaven / resultaten:

• Programmabureau ZW Delta • Gebiedsalliantie Oosterschelde • Ondersteunen projecten gebiedsalliantie Oosterschelde • Deelname pilots deltaprogramma	Geraamd: € 465.000,- In 2015 is € 23.121,- uitgegeven. Overeenkomstig het besluit van Provinciale Staten van 13-2-2015 wordt voor 2015 € 445.000,- in hoofdzaak gereserveerd voor toekomstige maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de Grevelingen en het Volkerak-Zoommeer.
Onderzoek effecten klimaatverandering oppervlakte- en grondwater	Geraamd: € 60.000,- Uitgaven: € 16.572,- Verplichtingen: € 13.750,- Bedragen zijn besteed aan: • Project "schoon water Zeeland" • Project "watersysteemonderzoek Markiezaatsmeer en Binnenschelde" Nog te verwachten uitgaven in 2015: project "proeftuin zoet Water", Go-fresh € 24.647,-
Multifunctioneel gebruik waterkeringen	Geraamd: € 105.500,- Uitgaven: € 39.947,- Verplichtingen: € 39.000,- Bezuinigd: € 10.000,- (zie statenvoorstel financiële eindsprint). Geld is onder meer besteed aan software en apparatuur (ten behoeve van overstromingsberekeningen / visualisatie). Verplichting onder meer ten behoeve van monitoring Zand op Schouwen, werkgroep Kust en normering regionale waterkeringen.
Investering, transformatie en woningbouw (PIW)	Geraamd: € 3.500.000,- Uitgaven: € 2.795.790,- Verplichtingen: € 587.704,- Bijdragen zijn verstrekt voor vermindering ongewenste particuliere woningen, sloop en nieuwbouw particuliere woningen, verdunning sociale huurwoningvoorraad, verbeteren openbare ruimte en hergebruik leegstaande panden.

Organisatie gebiedsontwikkeling: • Onderzoek relatiebeheer • Gebiedsontwikkeling	Geraamd: € 269.300,- In 2015 wordt € 48.800,- uitgegeven om het ontwikkelperspectief van de landbouwsector in Oost Zeeuws-Vlaanderen in beeld te brengen. Aanvullende opdrachten zijn nog in voorbereiding. Naar verwachting wordt in 2015 ca. € 100.000,- uitgegeven.
Verbetering en monitoring omgevingskwaliteit: • Versterking handhaving • Monitoring stikstof • Monitoring bodemsanering • Pilots bodembeleid • Controlemetingen lucht • Nazorg stortplaatsen • Minder lichthinder	Geraamd: € 298.000,- Uitgaven: grootste deel van geraamde bedrag in 2015 wordt dit jaar uitgegeven aan hieronder omschreven acties. -Partnerbijdrage € 25.000,- versterken samenwerking, communicatie en regie handhaving: eind oktober 2015 besluitvorming over uitgave 2015. -Monitoring stikstof: onderzoek en aanpak van vogelkers uit oogpunt van herstelmaatregelen Programmatische Aanpak Stikstof binnen de Natura 2000 gebieden Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen. Uitgave: € 29.740,- -Monitoring bodemsanering en dekking incidentele kosten bemonstering bodemsaneringslocaties. Uitgave: € 15.000,- -Pilotprojecten bodembeleid: betreft uitvoering diverse projecten. Uitgaven / verplichtingen: € 135.000,- -Controlemetingen lucht; uitgave: € 10.000,- -Nazorg stortplaatsen: € 8.000,- -Minder lichthinder; bezuiniging 2015: € 33.000,-
Faciliteren duurzaamheidsladder / woningbouwbeleid en herstructurering	Geraamd: € 40.000,- Uitgaven € 17.084,- ten behoeve van workshops duurzame verstedelijking en stedelijke herverkaveling. Nog te verwachten uitgaven ten behoeve van monitor woningbouwplannen. Naar verwachting wordt geraamde bedrag geheel besteed.
Integrale projecten oppervlaktewater	Geraamd: € 262.600,- Uitgaven: € 28.751; verplichtingen: € 41.628,- Projecten: Waterpoort, uitwerken waterkwaliteitsdoelen; opstellen eindrapportage Kaderrichtlijn Water onderzoek "N-bronnen nutriënten"; wateroverlast Kop van Schouwen en nieuwe tentoonstelling Nationaal Park Oosterschelde. Naar verwachting wordt grootste deel beschikbare bedrag in 2015 uitgegeven.
Cofinanciering landelijk programma duurzame ontwikkeling	Geraamd: € 100.000,- Uitgaven: € 81.865,- Nog te verwachten uitgaven: € 62.500,-. Projecten: 'circulair' inkopen / aanbesteden; training duurzame grond-, weg-, waterbouw; opleiding 'green leaders'; bijdrage promotieonderzoek nieuwe circulaire verdienmodellen; circulaire kansen Maintenance Value Park en circulair verbouwen.

Hierna volgt een verdere toelichting op de onderdelen van het jaarplan.

3.1 Deelprogramma Kust- en Deltawateren totaal: € 883.100,-

Het programma is gericht op het vergroten van de veiligheid, aanpak van achteruitgang van de natuurwaarden en vergroten van gebruiksmogelijkheden voor de agrarische- / schelpdiersector, recreatie en watersport. Samenwerking vindt plaats binnen de contouren van het Nationaal Deltaprogramma en de regionale samenwerking Zuidwestelijke Delta. Hiervoor is continuering van proces- en onderzoekskosten nodig. Voor uitvoering van een bestuursovereenkomst in 2018 wordt nu reeds geld gereserveerd. In sommige gevallen is cofinanciering van pilotprojecten aan de orde. De Provincie Zeeland is trekker voor de aanpak in de Oosterschelde. Medegebruik van waterkeringen (innovatief combineren van functies in de kustzone) is hierbij een aandachtspunt.

Onderdeel	1. Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta (ZW Delta) doelstelling 040201 (gebiedsontwikkeling door uitvoering programma's en projecten; activiteit: 72085) 2. Gebiedsalliantie Oosterschelde doelstelling 040201 (gebiedsontwikkeling door uitvoering programma's en projecten; activiteit: 70056) 3. Ondersteuning projecten Gebiedsalliantie Oosterschelde doelstelling 040201 (gebiedsontwikkeling door uitvoering programma's en projecten; activiteit 70056) 4. Deelname pilots deltaprogramma doelstelling 040201 (gebiedsontwikkeling door uitvoering programma's en projecten; activiteit: 72085)
Omschrijving	Ad 1: voortzetting van Uitvoeringsprogramma ZW Delta en voorbereiding van het deelprogramma ZW Delta van het Nationaal Deltaprogramma. Ad 2: proceskosten voor gebiedsgerichte aanpak om gebruiksfuncties op de Oosterschelde beter af te stemmen en ontwikkelingskansen te benutten. Ad 3: cofinanciering uitvoeringsacties Oosterschelde, gekoppeld aan de vijf deelallianties die zijn gevormd. Budget voor kleine bijdragen aan onderzoek en proefprojecten die ten goede komen aan provinciale doelen uit Omgevingsplan. Ad 4: kleine cofinancieringsbijdragen van deelprojecten met name rond verbeteren van gebruiksmogelijkheden, waaronder recreatieve mogelijkheden en waterkwaliteit Volkerak-Zoommeer (Waterpoort) en Grevelingen vanuit de gebiedsgerichte projecten o.l.v. Noord-Brabant en het Natuur- en recreatieschap Grevelingen.
Uitgaven 2015	Geraamd; € 465.000,- Wat het onderdeel Kust en deltawateren betreft hebben Provinciale Staten op 13 februari 2015 besloten: • € 5 miljoen beschikbaar te stellen voor de maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de meren Grevelingen, Volkerak en Zoommeer. Het bedrag wordt ingebracht in een door Rijk en regio op te richten fonds; dit onder de ontbindende voorwaarde dat de partijen Ministerie van Infrastructuur en Milieu en de Provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant, hun beoogde bijdrage eveneens beschikbaar stellen • het bedrag voor de periode 2015 – 2018 (€ 2,5 mln.) te dekken met middelen uit het Omgevingsplan (reguliere budget voor deltawateren) en voor de periode daarna beschikbaar te stellen uit de algemene reserve conform een nader uit te werken kasritme van de uitvoeringsmaatregelen. In verband met het hiervoor genoemde besluit zijn in 2015 slechts beperkte uitgaven gedaan voor de hierboven onder 1 t/m 4 omschreven onderdelen. Beschikbare gelden (vanuit het budget voor uitvoering van het Omgevingsplan) worden gereserveerd voor het in het statenbesluit van 13 februari 2015 omschreven doel. Uitgaven worden voorzien in 2018. In 2015 is € 23.121,- uitgegeven.

	In de meerjarenbegroting is voor 2015 rekening gehouden met een bedrag van € 445.000,- (Vanuit de prioriteit Omgevingsplan programma Ruimtelijke omgeving (activiteit 72085 en 70056) ten behoeve van maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de Grevelingen en het Volkerak-Zoommeer (act. 72757; Bestuursovereenkomst Grevelingen Volkerak-Zoommeer).
Resultaat 2015	Ad 1: werkzaamheden liggen op schema. In september 2014 is het Deltaprogramma 2015 afgerond. Samen met Zuid-Holland en Noord-Brabant is in 2015 (personele en financiële) inzet geleverd gericht op uitwerking van de ontwerp-Rijkstructuurvisie Grevelingen-Volkerak-Zoommeer (RGV) met herintroductie van beperkt getij in de Grevelingen en verzilting / beperkt getij in het Volkerak-Zoommeer. De inspanningen worden in 2015 en komende jaren voortgezet waarbij Zeeland samen met andere publieke- en marktpartijen werkt volgens een uitvoeringsprogramma met bijbehorende financiering. In 2015 wordt tevens nog verder gewerkt aan een nieuwe 'governance' van de delta-activiteiten. Ad 2: in 2015 is het MIRT Onderzoek Integrale Veiligheidsstrategie Oosterschelde gestart; dit onderzoek is gericht op de meest optimale inzet van stormvloedkering, dijken en zand in de nabije toekomst. Dit krijgt een vervolg in 2016. Conform afspraken in de Bestuurlijk Overleg MIRT 2014 worden voor de zandsuppletie van de Roggenplaat aanvragen gedaan voor het verkrijgen van EU-subsidies. In het Oosterscheldebekken wordt toegewerkt naar een nieuwe overkoepelende organisatie. Ad 3: er zijn geen uitgaven gedaan voor ondersteuning projecten van de Gebiedsalliantie. Ad 4: er is een bijdrage verleend voor het project Waterpoort (gebiedsproject rond het Volkerak-Zoommeer met als thema's waterveiligheid, economie en ecologie). Resterend bedrag beschikbaar gesteld voor fondsvorming zoals hiervoor vermeld onder "Uitgaven 2015".
Verwacht resultaat 2016	Voortzetting van het Voortschrijdend Uitvoeringsprogramma ZW Delta en verdere voorbereiding en uitvoering van het deelprogramma ZW Delta van het Nationaal Deltaprogramma. Een besluit over de definitieve vaststelling van de RGV wordt eerste helft 2016 verwacht. Voor de voorbereiding van de uitvoering en de beoordeling van de financiële haalbaarheid, risicobeheersing etc. zijn twee bestuursovereenkomsten opgesteld: De Bestuursovereenkomst Grevelingen, Volkerak- Zoommeer (BOK GVZ) en de Bestuursovereenkomst Zoetwatermaatregelen Zuidwestelijke Delta (BOK ZZD). De uitwerkingsresultaten van de eerste fase van de BOK GVZ zullen eveneens in de eerste helft van 2016 gereed zijn. Tegelijkertijd wordt de concept-Samenwerkingsovereenkomst van de BOK ZZD opgeleverd. Beide documenten zijn van belang voor het bepalen van de eerste go of no go beslissingen. Er wordt verder toegewerkt naar één organisatie voor het gehele gebied van het Oosterscheldebekken waarin zowel het Nationaal Park Oosterschelde als de Alliantie Oosterschelde opgaan. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de 'governance-principes' die momenteel binnen de structuur van de Zuidwestelijke Delta worden ontwikkeld. Dit nieuwe "Oosterschelde-Overleg" zal vanuit de kaders van het Deltaprogramma 2015 en de beschikbare sectorale wensen/kansenkaarten de regionale ambities voor de Oosterschelde uitwerken in een integrale voorkeursstrategie. De eventuele ruimtelijke consequenties hiervan zullen worden meegenomen in het nieuwe Omgevingsplan / de Omgevingsvisie 2018-2024.
Verwachte uitgaven 2016	In de meerjarenbegroting wordt een bedrag van € 685.000,- opgenomen (vanuit prioriteit Omgevingsplan programma Ruimtelijke omgeving (act. 72695) ten behoeve van act. 72757 (Bestuursovereenkomst Grevelingen-Volkerak Zoommeer). Bedrag is beschikbaar voor fondsvorming en procesgeld ten behoeve van maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de Grevelingen en het Volkerak-Zoommeer.

Voor de dekking van de kosten van de Bestuursovereenkomst Grevelingen-Volkerak-Zoommeer hebben PS op 13 februari 2015 een bedrag van € 5 mln. beschikbaar is gesteld uit de middelen voor het Omgevingsplan 2012-2018 (reguliere budgetten Deltawateren) en voor de periode daarna uit de Algemene Reserve conform het kasritme van de uitvoeringsmaatregelen. Bij een verlenging, dan wel een nieuw Omgevingsplan wordt voor het financiële kader rekening gehouden met de beschikbaar gestelde € 2,5 mln. in 2024 uit de Algemene reserve. De verwerking in de meerjarenbegroting van dit PS-besluit is uitgevoerd:

	activiteit	omschrijving	2015	2016	2017	2018	2024
van	72085	Deltawateren	295.000				
	70056	Gebiedsalliantie	150.000				
	72695	Prio Op 2012-2018		85.000	85.000	85.000	
	72696	Prio OP 2012-2018		600.000	600.000	600.000	
	Algemene Reserve	Algemene Reserve					€ 2,5 mln.
naar	72757	Bestuursovk. Grevelingen Volkerak Zoommeer				€ 2,5 mln.	€ 2,5 mln.

Bij het opstellen van dit Jaarplan 2016 is gebleken dat door de volledige ruimte op stelpost 72696 Prioriteit Omgevingsplan programma 5 (Water) in te zetten als dekking, het niet meer mogelijk is om acties binnen het jaarplan-deelprogramma Kust- en Deltawateren te ramen en uit te voeren. Om dit voor de rest van de uitvoeringsperiode van het Omgevingsplan weer mogelijk te maken wordt voorgesteld een bedrag van € 400.000 in de jaren 2016 t/m 2018 over te hevelen van stelpost 72695 Prioriteit Omgevingsplan programma 4 (Ruimtelijke omgeving) naar stelpost 72696 Prioriteit Omgevingsplan programma 5 (Water). De ontwikkelingen rond Grevelingen Volkerak-Zoommeer zijn beleidsmatig en organisatorisch ook bij Ruimte ondergebracht.

Totaal: € 685.000,- (act. 72757):-

Onderdeel	Onderzoek effecten klimaatverandering op oppervlakte- en grondwater. doelstelling 050101 (voldoen aan waterkwaliteits- en waterkwantiteitsnormen) (Activiteit: 72829).
Omschrijving	Onderzoek effecten klimaatverandering op oppervlakte- en grondwater.
Uitgaven 2015	Geraamd € 60.000,- Uitgaven: Geboekt: € 16.572,- Verplicht: € 13.750,- Bedragen zijn besteed aan: • Project "schoon water Zeeland" • Project "watersysteemonderzoek Markiezaatsmeer en Binnenschelde" Nog te verwachten uitgaven in 2015: project "proeftuin zoet Water", Go-fresh : € 24.647,-
Resultaat 2015	Binnen project 'schoon water' worden maatregelen bepaald en uitgevoerd met als doel het terugdringen van emissies van gewasbeschermingsmiddelen en bestrijdingsmiddelen vanuit landbouw en stedelijk gebied naar grond- en

	oppervlaktewateren. Het project loopt tot 2018. Vanuit de klimatologische verandering is het wenselijk dat maatregelen ook klimaat robuust zijn. Dat wil zeggen dat effecten van maatregelen niet mogen afnemen onder invloed van klimatologische veranderingen. Dit doel is gedurende 2015 actief meegenomen binnen het proces van 'schoon water'. Het Markiezaatsmeer en de Binnenschelde zijn aangewezen als Kaderrichtlijn wateren, zodat de waterkwaliteit eind 2027 op orde dient te zijn. Het Markiezaatsmeer is daarnaast Natura 2000 gebied en valt voor een deel binnen de provincie Zeeland. Gedurende een aantal jaren is er sprake van een onvoldoende waterkwaliteit wegens brakke watercondities. Om als regio tijdig te kunnen voldoen aan de doelen voor beide Europese richtlijnen wordt een uitgebreid watersysteemonderzoek opgestart. Dit moet leiden tot toekomstige doelmatige te nemen maatregelen gekoppeld aan een gezamenlijk onderschreven toekomstbeeld. 'Proeftuin zoet water' (met onder meer succesvolle infiltratieproef in Serooskerke): doorstart van het project Go-fresh waarbij zoetwaterbellen in kreekruggen worden vergroot en gebruik van zoet water wordt geoptimaliseerd. Project loopt in het kader van het Deltaprogramma zoet water tot 2018.
Verwacht resultaat 2016	Project 'schoon water' wordt voortgezet en maatregelen worden gekoppeld aan eisen voor het vergroten van de mogelijkheden zelf te voorzien in de beschikbaarheid van zoet water. Deze activiteiten worden uitgevoerd binnen de 'proeftuin zoet water' en de Europese Kaderrichtlijn Water. Proeftuin zoet water: Het voortzetten van de pilot Go-fresh. Opgedane kennis wordt benut voor de verdere verkenning van Zeeland om deze mogelijkheid voor benutting van zoet water te concretiseren.
Verwachte uitgaven 2016	Project Schoon water : € 12.000,- Proeftuin Zoet water : € 56.100,- Totaal: € 68.100,- (Activiteit 72829).

Onderdeel	Multifunctioneel gebruik waterkeringen Doelstelling 050102 (land duurzaam beschermen tegen overstroming) (Activiteit: 72830).
Omschrijving	Bijdragen aan pilotprojecten en studies in het kader van de Kustvisie Provincie Zeeland uit 2012 als onderdeel van de Nationale Kustvisie. Nadruk op ruimere mogelijkheden voor gebruik van de waterkeringen en kustlijnverdediging. Waar mogelijk wordt combinatie gezocht met projecten en middelen voor de ontwikkeling van het platteland.
Uitgaven 2015	Geraamd: € 105.500,- Uitgaven: Geboekt: € 39.947,- Verplicht: € 39.000,- Bezuinigd: € 10.000,- (zie statenvoorstel financiële eindsprint) Geld is besteed aan: • Beheer & Onderhoud Lizard Flooding, jaarlijks terugkerende kosten voor (licentie) software waarmee de wettelijk verplichte overstromingsberekeningen kunnen worden uitgevoerd: € 13.635,- • Aanschaf mobiele stereo 3D visualisatie set waarmee overstromingsbeelden driedimensioneel kunnen worden weergegeven: € 24.750,- • Diversen (informatieverstrekking / apparatuur) € 1.562,-

	Lopende Verplichtingen: • Meerwerk 3D: € 2.350,- • Monitoring Zand op Schouwen: € 2.650,- • Vlaams Nederlandse Delta, werkgroep Kust (Bijdrage 2014 & 2015): € 9.000,- • Normering regionale waterkeringen (NRW) Workshop: € 15.000,- • Digitaal kennisnetwerk (WiKi) zeeweringsprojecten: € 10.000,- Nog te verwachten uitgaven 2015: • Bijdrage Landelijk Overleg Kust / Kustcommunity: € 3.750,- • Bijdrage IPO-Waterveiligheid, onderdeel Onderzoeksprogramma regionale Waterkeringen III: € 3.235 • Beheer & Onderhoud 3D en Lizard Flooding: p.m.
Resultaat 2015	• Lizard FLooding is als internet-applicatie operationeel. Via de webinterface van de applicatie worden overstromingsgevolgen eenduidig gecommuniceerd met partners in het project NRW. In 2015 zijn met Lizard FLooding onder andere aanvullende overstromingsberekeningen gemaakt. • De aanschaf van mobiele stereo 3D visualisatie set heeft er voor gezorgd dat berekende overstromingsgevolgen daadwerkelijk kunnen worden beleefd! Deze beleving in 3D heeft een impuls gegeven aan het creëren van draagvlak, ambtelijk en bestuurlijk, voor het project NRW. • In het najaar van 2015 wordt het eerste NRW dijkkringgebied van Zeeland (dijkring 28 Noord-Beveland) onder de loep genomen. De uitbesteding bestaat uit het faciliteren van workshops. Project Noord-Beveland is eind 2015 gereed. • Kop van Schouwen → In 2014 heeft Rijkswaterstaat besloten de pilot 'slimmer omgaan met zand op Schouwen' uit te voeren en is tussen partijen een convenant gesloten. In 2015 is een natuurherstelplan gemaakt en is een monitoringsprogramma opgesteld. Het opspuiten van het recreatiestrand Brouwersdam en de monitoring Kop van Schouwen is in september 2015 gestart. Uitvoering van het natuurherstelplan start in 2016.
Verwacht resultaat 2016	• Met behulp van Lizard Flooding worden aanvullende overstromingsberekeningen uitgevoerd ten behoeve van het project NRW. Voor Walcheren en Zuid-Beveland West staan workshops met overheden, organisaties, particulieren en bedrijven op de rol. Bij deze workshops, maar ook daar buitenom, wordt de mobiele 3D-opstelling gebruikt om het overstromingsbewustzijn levend te houden • Beheer en onderhoud voor de mobiele 3D opstelling (jaarlijkse kosten) • Landelijk Overleg Kust (LOK): afstemming, info-uitwisseling, coördinatie van Deltaprogramma Kust, overleg met ondernemers, bijvoorbeeld via de jaarlijkse Landelijke Kustdag • Monitoring Parel Kop van Schouwen: data met betrekking tot ontwikkeling strand en zeereep en ontwikkelingen dynamiek in de duinen • Parels: voor de Manteling wordt een inrichtingsplan opgesteld, waarin een combinatie van maatregelen ten behoeve van de PAS en dynamisch kustbeheer wordt nagestreefd • Meer Met Dijken Doen: voor een select aantal projecten wordt een integraal projectplan opgesteld • Europees project FRAMES (2016-2018), uitvoering pilots rondom het thema Meerlaagsveiligheid, waaronder een studie naar een waterrobuust en klimaatbestendig elektriciteitsnetwerk in Zeeland • Ruimtelijke Adaptatie: procesgeld om het Uitvoeringsprogramma te faciliteren • ORK → IPO-bijdrage aan Onderzoeksprogramma Regionale Waterkeringen
Verwachte uitgaven 2016	Totaal: € 130.000,- (Activiteit: 72830)

3.2 Deelprogramma Provinciale Impuls Wonen totaal: € 3.500.000,-.

De woningmarkt in Zeeland verkeert nog steeds in zwaar weer door de economische situatie en demografische veranderingen. De markt lijkt zich te herstellen, maar de uitdaging om een kwaliteitsslag te maken in de bestaande voorraad blijft onverminderd groot. In het Omgevingsplan 2012-2018 is geconstateerd dat er op de woningmarkt structurele veranderingen nodig zijn om de kwaliteit van het wonen voor de Zeeuwse inwoners te handhaven en te verbeteren. Voortgaan op de huidige voet (nieuwbouw aan de rand van de kernen, herstructurering alleen door corporaties) is niet meer voldoende. Herstructurering is hard nodig in/nabij de centra van onze dorpen en steden. De herstructurering van de particuliere woningvoorraad heeft daarbij de hoogste prioriteit voor de Provincie Zeeland.

De Provincie heeft hierin een duidelijke taak en ontvangt voor de ontwikkelopgaven bij dit thema extra rijksmiddelen in het provinciefonds. Naast procesinstrumenten, zoals woningmarktverkenningen en het stimuleren van de regionale woningmarktafspraken, heeft de Provincie ook een investeringsprogramma in het leven geroepen om deze problematiek te lijf te gaan. Dit is de Provinciale Impuls Wonen (PIW). Gedurende de looptijd van het Omgevingsplan Zeeland 2013-2018 is jaarlijks 3,5 miljoen euro beschikbaar. Met dit geld beoogt de provincie de particuliere woningvoorraad geschikt te maken voor de toekomst en verpaupering en leegstand tegen te gaan. In de jaren 2013-2015 is het budget ingezet voor de subsidieregeling Provinciale Impuls Wonen.

Subsidieregeling Provinciale Impuls Wonen

De subsidieregeling Provinciale Impuls Wonen ondersteunt goede herstructureringsprojecten en investeringen in de onderkant van de woningvoorraad. Het gaat daarbij om fysieke ingrepen zoals vermindering van ongewenste particuliere woningen door sloop, samenvoeging van woningen, sloop en (minder) vervangende nieuwbouw, verdunning van de sociale woningvoorraad, hergebruik van leegstaande panden en openbare ruimte.

Hierbij worden elk jaar investeringssubsidies verleend voor projecten die zijn geselecteerd op duidelijke criteria. Gemeenten, bouwbedrijven, corporaties en burgers kunnen projecten indienen. Er wordt niet gekozen voor een vaste (geografische) verdeling van gelden over gemeenten of regio's. Centraal staan de kwaliteit van het ingediende plan en de inzet van gemeenten om daadwerkelijk tot een optimaal resultaat te komen. Geen euro over de balk, maar sturen op aansprekende uitkomsten.

In 2013 zijn behoefte van de Provinciale Impuls Wonen twee documenten opgesteld: de nota Provinciale Impuls Wonen en een aanvullend hoofdstuk bij het Algemeen Subsidie Besluit (ASB). Hierin zijn de doelen en criteria van de PIW nader uitgewerkt. Beide documenten zijn in oktober 2013 vastgesteld. In december 2013 is besloten over de toekenning van de subsidies uit de 1^e tranche van de PIW.

Na de 1^e tranche heeft een evaluatie plaatsgevonden, die geleid heeft tot aanpassingen in de aanvraagprocedure, kleine bijstelling van de criteria en puntentoekenning en verbetering van de communicatie rond de PIW.

In 2014 is op 1 mei de 2^e tranche gestart, waarvoor in juli de subsidies zijn toegekend. Ook na deze 2^e tranche heeft een evaluatie plaatsvonden. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de regelgeving omtrent staatssteun en de gewijzigde wetgeving ten aanzien van corporaties. Deze onderwerpen hebben gevolgen voor de mogelijkheden om via de PIW subsidie te geven aan ondernemers of corporaties. Bij beide tranches overtrof het totaal gevraagde bedrag ruimschoots het beschikbare bedrag.

In 2015 is op 1 april de 3^e ronde gestart waarbij in juni de subsidies zijn toegekend. De evaluatie vindt in het najaar van 2015 plaats. Op basis van de evaluatie kunnen in 2016 bij de vierde ronde de randvoorwaarden worden aangepast.

In 2013, 2014 en 2015 zijn bijdragen verstrekt voor:

- Vermindering ongewenste particuliere woningen
- Sloop en nieuwbouw particuliere woningen
- Toekomstbestendig maken van particuliere rijwoningen in een bouwstroom
- Verdunning sociale huurwoningvoorraad
- Verbeteren openbare ruimte
- Hergebruik leegstaande panden

Meer informatie over de regeling en de gesubsidieerde projecten is te vinden op www.zeeland.nl/PIW.

In 2013 is vanuit de PIW een bedrag van € 1 mln. beschikbaar gesteld voor leningen voor duurzame particuliere woningverbetering (DPW) via de Stichting Volkshuisvesting Nederland (SVN). In eerdere jaren heeft de provincie daarvoor vanuit de prioriteit demografie en leefbaarheid € 3 mln. beschikbaar gesteld. De uitvoering van de leningen verloopt zeer goed.

In totaal verdwijnen door de PIW tot nu toe 438 incurante woningen. Hier komen 232 woningen voor terug die energiezuinig en toekomstbestendig zijn. Het programma is een effectieve impuls gebleken, waarmee investeringen door particulieren, corporaties en ondernemers worden gestimuleerd. Door de subsidies wordt een investering van meer dan 97 miljoen euro in de bouwsector gegenereerd.

Er zijn veelbelovende 'bottom-up' initiatieven denkbaar, waarmee problemen op een goede manier worden aangepakt, maar die niet binnen het subsidiekader van de PIW passen. Dit kan bijvoorbeeld van toepassing zijn op projecten waarbij van te voren wel duidelijk is dat er concrete fysieke ingrepen worden gedaan maar niet welke, waardoor vergelijking met een puntensysteem niet mogelijk is. In uitzonderingsgevallen kunnen ook dergelijke initiatieven worden gestimuleerd met een provinciale bijdrage. Op basis van een goed onderbouwd verzoek kan een reguliere resultaatsubsidie op basis van het ASB (vanuit het PIW budget) worden verleend. Bij een dergelijk verzoek wordt beoordeeld of het initiatief naadloos aansluit op de doelstellingen van de PIW, de investering voldoende rendement oplevert en de uitvoering voldoende geborgd is.

Budget

De meeste PIW projecten hebben een meerjarige looptijd waardoor de uitgaven van de toegekende projecten verspreid zijn over een periode tot na 2018. Op basis van de 3^e tranche is een meerjarenraming gemaakt voor de looptijd van de PIW.

De in de tabel op de volgende pagina aangegeven bedragen, bij de eerste, tweede en derde tranche 2013 /2014/ 2015, betreffen reeds vastgelegde verplichtingen (beschikte bedragen) die drukken op het aangegeven jaar.

Ronde PIW	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1 ^e tranche 2013 verplicht	€ 1.500.000	€ 780.775	€ 609.612	€ 609.613					
2 ^e tranche 2014 verplicht		€ 1.301.819	€ 1.622.579	€ 546.051	€ 29.375				
3 ^e tranche 2015*			€ 1.206.636	€ 973.278	€ 793.652	€ 59.331			
4e tranche 2016 raming				€ 1.477.297	€ 1.080.762	€ 873.472	€ 68.469		
5e tranche 2017 raming					€ 1.477.297	€ 1.080.762	€ 873.472	€ 68.469	
6e tranche 2018 raming						€ 1.477.297	€ 1.080.762	€ 873.472	€ 68.469
Totaal verplicht en geraamd	€ 1.500.000	€ 2.082.594	€ 3.438.827	€ 3.606.239	€ 3.381.086	€ 3.490.862	€ 2.022.703	€ 941.940	€ 68.469
Budget subsidieregeling PIW	€ 1.500.000	€ 2.750.000	€ 3.500.000	€ 3.500.000	€ 3.500.000	€ 3.500.000	€ 2.000.000		
Verschil	€ 0	€ 667.406	€ 61.173	€ -106.239	€ 118.914	€ 9.138	€ -22.703	€ -941.940	€ -68.469

(*) Maximaal bedrag, het definitieve bedrag dat in 2015 hangt af van twee beschikkingen die nog gemaakt moeten worden, waarbij het maximum te subsidiëren bedrag wel bekend is.

Onderdeel	Investeringstransformatie, herstructurering en woningbouw doelstelling 040101 (duurzame ruimtelijk-economische ontwikkeling) (Activiteit: 72591)
Omschrijving	Investeringsbijdrage voor het vlottrekken van de gemeentelijk woningprogrammering en realisatie van herstructurering en nieuwbouwprojecten, in vooral de Zeeuwse grote steden (Z4) en krimpgebieden.
Uitgaven 2015	Geraamd: 3.500.000,- Geboekt: € 2.795.790,- Verplicht: € 587.704,-
Resultaat 2015	-Beschikking projecten PIW Bijdragen zijn verstrekt voor vermindering ongewenste particuliere woningen, sloop en nieuwbouw particuliere woningen, verdunning sociale huurwoningvoorraad, verbeteren openbare ruimte en hergebruik van leegstaande panden.
Verwacht resultaat 2016	Uitvoering projecten die voldoen aan de hiervoor omschreven criteria van de Provinciale Impuls Wonen. De PIW bestaat vooral uit meerjarige projecten. Omdat projecten, waarvoor een bijdrage is toegekend, binnen drie jaar gereed moeten zijn drukken de subsidies op verschillende jaren. Daarom is vanaf 2014 en voor de jaren daarna een meerjarenbegroting opgesteld die aansluit bij de projectmatige aanpak van de PIW. Bedragen die niet in het begrotingsjaar worden uitgegeven worden beschikbaar gehouden en op een later tijdstip weer toegevoegd, ten laste van de algemene reserve.
Verwachte uitgaven 2016	€ 3.500.000,- (Activiteit 72591)

3.3 Deelprogramma Instrumenten Omgevingsplan totaal: € 1.097.300,-

Voor effectieve uitvoering van het beleid is verbetering van een aantal bestaande en inzet van een aantal nieuwe instrumenten nodig. Aan afronding van bestaande en de verkennings- en startfase van nieuwe provinciale projecten en programma's alsmede aan op uitvoering gerichte acties zijn kosten verbonden. Betere monitoring en handhaving van de omgevingskwaliteit rond haven- en industriegebieden, nazorg van stortplaatsen, controlemetingen lucht vragen om meer middelen. Vergroten van de expertise op het gebied van externe veiligheid (Besluit risico's zware ongevallen) vraagt in 2016 extra aandacht. Voor pilots gericht op een duurzaam bodembeleid is aanvullend investerings- en uitvoeringsbudget nodig. Effectieve toepassing van de duurzaamheidsladder voor stedelijke ontwikkeling is alleen mogelijk met een compleet en actueel inzicht in de markt voor woningen en bedrijventerreinen in Zeeland; voor de uitvoering van het woningbouwbeleid is procesgeld noodzakelijk. Ook biedt de provincie ondersteuning aan de regio's en het stedennetwerk Z4 bij het opstellen van regionale programma's. Uitvoering van projecten voor afvoer en berging van oppervlaktewater biedt kansen voor recreatie en natuur, die met beperkte provinciale investeringsbijdragen zijn te realiseren. Europa en het Rijk stellen de komende jaren middelen beschikbaar voor de ontwikkeling van het platteland en het stimuleren van duurzame ontwikkeling, maar onder voorwaarde van regionale cofinanciering. In het collegeprogramma is aangekondigd dat een nieuwe visie voor de ontwikkeling van de kuststrook wordt opgesteld.

Onderdeel	Organisatie gebiedsontwikkeling. doelstelling 040101 (duurzame ruimtelijk-economische ontwikkeling) en 040201 (gebiedsontwikkeling door uitvoering programma's en projecten) (Activiteit: 72944 en 72105)
Omschrijving	Kosten voor (startfase) gebieds- en ontwikkelingsprojecten in zowel landelijk als stedelijk gebied in komende jaren.
Uitgaven 2015	Geraamd: € 269.300,- (Gebiedsontwikkeling activiteit 72105; € 229.300,- Relatiebeheer activiteit 72944: € 40.000,-). In 2015 is € 48.800,- uitgegeven om het ontwikkelperspectief van de landbouwsector in Oost Zeeuws-Vlaanderen in beeld te brengen. Daarnaast is gestart met een haalbaarheidsstudie om te komen tot een conceptueel kader voor een veerkrachtig landbouwsysteem, dat naast een verduurzaming van de landbouw onder meer een bijdrage levert aan bodemkwaliteit, biodiversiteit, waterkwaliteit en verminderen van de stikstofemissies. Deze studie loopt door tot medio 2016 en moet onder meer leiden tot concreet uitvoerbare maatregelen voor enkele gebieden in Zeeland. Naar verwachting wordt in 2015 ca. € 100.000,- uitgegeven. Daarmee wordt niet het volledige budget besteed. Dit is een bewuste keuze en hangt samen met het feit dat de mogelijkheden voor POP3 cofinanciering in 2015 nog niet beschikbaar waren. De verwachting is dat dit voor 2016 wel het geval zal zijn.
Resultaat 2015	Inzicht in het ontwikkelperspectief landbouwsector Oost Zeeuws-Vlaanderen. Dit perspectief wordt na bestuurlijke afstemming gedeeld met de sector waarna eventuele concrete vervolgactiviteiten (projecten) worden bepaald.
Verwacht resultaat 2016	Ingezet wordt op samenhang in beleidsuitvoering in het landelijk gebied en daarmee de uitvoering van concrete en integrale ontwikkelingsprojecten. Ook wordt ingezet op het ondersteunen van de relatie met gemeenten (via relatiebeheer en gebiedsontwikkelingen op gemeentelijk niveau die mede provinciale beleidsdoelen dienen). De voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet en gevolgen voor relatiebeheer en gebiedsontwikkeling worden hierbij betrokken (raming 2016: € 40.000,-).

	Bij het programma Zeeuws Platteland 2.0 zijn belangrijke aandachtspunten onder meer het stimuleren van nieuwe maatschappelijke en economische dragers en het investeren in identiteit en beleving van het platteland. Dit krijgt onder andere invulling via een herbestemmingsprogramma voor cultuurhistorisch waardevolle agrarische bebouwing, via het ontwikkelen van een conceptueel kader voor een bedrijfsmodel waarbij meer biodiversiteit leidt tot verminderde stikstofdepositie en via een experiment sanering agrarische bebouwing. Een ander belangrijk aandachtspunt is het versterken van de agrarische sector in Zeeland (onder andere via het in beeld brengen van het ontwikkelperspectief van de landbouw in Oost Zeeuws-Vlaanderen en het op basis daarvan formuleren van uitvoeringsprojecten). Beschikbare middelen worden waar mogelijk ingezet als cofinanciering van het Europese POP-3 programma (Europese middelen voor ontwikkeling platteland); middelen kunnen, naar verwachting vanaf 1-1-2016, worden ingezet voor doelen op het gebied van innovatie en verduurzaming van de landbouw, natuur en landschap, het verbeteren van het waterbeheer en het stimuleren van brede plattelandontwikkeling. Daarbij wordt uitgegaan van opgaven die zijn opgenomen in het programma Zeeuws Platteland 2.0. Voorts wordt in 2016 gestart met de voorbereiding van een nieuwe visie voor de ontwikkeling van de kuststrook (kustvisie). Rekening wordt gehouden met proceskosten en extern advies van € 85.000,-. Overige kosten organisatie gebiedsontwikkeling worden geraamd op € 304.300,-.
Verwachte uitgaven 2016	Gebiedsontwikkeling (activiteit 72105) : € 389.300,- Relatiebeheer (activiteit 72944) : € 40.000,- Totaal: € 429.300,-

Onderdeel	Verbeteren en monitoring omgevingskwaliteit doelstelling 030101 (naleefgedrag en hinder), doelstelling 050101 (voldoen aan waterkwaliteits- en waterkwantiteitsnormen) en 030102 (duurzame bodem) -(versterking handhaving; activiteit: 72155) -(monitoring stikstof; activiteit: 72833) -(monitoring bodemsanering; activiteit: 72832) -(pilots bodembeleid; activiteit: 72831) -(controlemetingen lucht; activiteit 76001) -(nazorg stortplaatsen; activiteit 76002)
Omschrijving	Verbeteringen omgevingskwaliteit is uitwerking van beleid. Betere monitoring is een taak die in het Omgevingsplan extra aandacht heeft gekregen. Betreft versterking handhaving, monitoring stikstofbronnen oppervlaktewater en verbeteren controle zwemwateren, pilots bodembeleid, ondersteuning bodemsanering, controlemetingen lucht, nazorg stortplaatsen.
Uitgaven 2015	Geraamd: € 298.000,- -Versterking handhaving; activiteit: 72155; geraamd: € 25.000,-; geen uitgaven of verplichtingen; mogelijk is nog een bedrag nodig in 2015 na het gepland ambtelijk overleg in oktober tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke partners; -Monitoring stikstof; activiteit: 72833; geraamd: € 50.000,-; geboekt: € 29.740,-. Gelden zijn besteed aan onderzoek en maatregelen verhoogde stikstof depositie (Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen). -Monitoring bodemsanering; activiteit: 72832; geraamd: € 25.000,-; bedrag is in 2015 als materieel budget, via een dienstverleningsovereenkomst, overgeboekt naar de Regionale Uitvoeringsdienst RUD Zeeland; de RUD voert namens de Provincie controle onderzoeken uit. Uitgaven bedragen € 9.000,-. De tot eind 2015 nog te maken kosten

	worden geraamd op een bedrag van € 6.000,- De verwachting is dat een totaalbedrag van € 15.000,- wordt uitgegeven. -Pilots bodembeleid; activiteit: 72831; Geraamd € 135.000,- voor pilotprojecten bodembeleid, gericht op stimulering en kennisontwikkeling over bodem en ondergrond in brede zin als bijdrage aan duurzaam bodemgebruik. Van het bedrag is € 50.000,- overgeboekt naar het pilot bodem/waterproject zoet-zout kartering van het grondwater in de Zeeuwse bodem. Van het restantbedrag van € 85.000,- is € 13.505,- uitgegeven, zijn openstaande verplichtingen aangegaan van € 28.934,- en zit € 42.519,- in de opdrachtverleningsfase. Naar verwachting eindigt 2015 met in totaal € 135.000,- aan uitgaven. Daarmee is het beschikbare budget voor 2015 in zijn geheel uitgegeven. -Controlemetingen lucht; activiteit 76001; geraamd: € 10.000,-. Dit geld is als materieel budget, via een dienstverleningsovereenkomst overgeboekt naar de Regionale Uitvoeringsdienst RUD Zeeland. De RUD voert controlemetingen uit conform de vastgestelde meetstrategie lucht. Totale bedrag is uitgegeven. Tot eind 2015 mogelijk sprake van enige overschrijding beschikbare budget. Overbesteding zal ten laste van de dit jaar te realiseren onderbesteding van het budget "monitoring bodemsanering" worden gebracht. -Nazorg stortplaatsen; activiteit 76002; geraamd: € 20.000,-. Dit geld is als materieel budget, via een dienstverleningsovereenkomst overgeboekt naar de Regionale Uitvoeringsdienst RUD Zeeland. Uitgaven bedragen € 5.000,-. Tot het eind van het jaar wordt naar verwachting nog € 3.000,- uitgegeven. Onderbesteding houdt verband met feit dat voor de nazorg nog geen volledige procesbeschrijving is opgesteld omdat het afdekken nog volop gaande is. -Minder lichthinder; activiteit 76003; geraamd: € 33.000,-. Bedrag is wegbezuinigd, ook voor 2016 t/m 2018; zie statenvoorstel financiële eindsprint.
Resultaat 2015	Partnerbijdrage versterken samenwerking, communicatie en regie handhaving: eind oktober 2015 (na gepland overleg) zal duidelijker worden welke keuzes worden gemaakt om de samenwerking op handhavingsgebied tussen bestuursrechtelijke- en strafrechtelijke partners beter vorm kan worden gegeven. Monitoring stikstof: er is inzicht verkregen in de ontwikkeling van vogelkers en de aanpak daarvan uit oogpunt van herstelmaatregelen Programmatische Aanpak Stikstof binnen de Natura 2000 gebieden Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen. Monitoring bodemsanering en dekking incidentele kosten bemonstering bodemsaneringslocaties. De RUD laat namens de provincie de controle onderzoeken uitvoeren. Er zijn tot en met 15 september 2015 vijf controle bodemonderzoeken uitgevoerd. De uitgevoerde onderzoeken hebben geen noemenswaardige afwijkingen aangetoond met de door de saneerders geleverde gegevens. Naar verwachting worden nog 3 onderzoeken in de laatste maanden van 2015 uitgevoerd. Pilotprojecten bodembeleid: Wat de pilotprojecten bodembeleid betreft is in het kader van de ambities en acties op gebied van duurzaam bodemgebruik in 2015 actief deelgenomen en meegefinancierd aan de volgende projecten: - Onderzoek naar de verdeling van zoet en zout grondwater in de Zeeuwse bodem. De karteringsvluchten zijn in 2015 afgerond. De gegevens komen in 2016 beschikbaar - Communicatie en voorlichting over bodemverdichting in de Zeeuwse landbouwgebieden en onderzoek naar bodemverdichting in de Zeeuwse natuurgebieden - Pilot duurzame energielandschappen en (bodem)ecosysteemdiensten Schouwen-Duiveland (DEESD). Samen met publieke en private partijen op

	Schouwen-Duiveland is gewerkt aan een visie hoe het eiland zich kan ontwikkelen tot een energielandschap (aan elkaar gelinkt netwerk van efficiënte en duurzame opwekking en gebruik van energie) met daarin optimaal gebruik van de natuurlijke mogelijkheden/baten van onder andere het bodemsysteem. Het project is in 2015 afgerond. Ook is onderzocht wat op de lange termijn (2040) de effecten op ecosysteemdiensten zijn door beleidskeuzes in het hier en nu op gebied van circulaire economie en biomassa. Deze effectenstudie helpt bij het onderbouwen van beleidskeuzes richting de toekomst - Project Duurzame bodemkwaliteit Zeeland 2015. Het project, gericht op de agrarische sector, is uitgevoerd door de Stichting Mineralen en Middelen Meester (MMM). Een bedrijfsvoering uitgaande van duurzaam gebruik van de bodem heeft een positief effect op de opbrengst, efficiëntere inzet van kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen en minder uitspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater (KRW-doelen) - Onderzoek naar risicogebieden paalrot. In dit project, dat in 2014 is gestart, is gezamenlijk met het waterschap Scheldestromen en gemeenten een signaleringskaart voor Zeeland opgesteld waarop staat aangegeven waar, bij aanwezigheid van houten funderingspalen, risico bestaat op optreden of toekomstig ontstaan (op basis van klimaatscenario's) van paalrot problemen. In 2015 is het project afgerond. De resultaten worden eind 2015 ontsloten op de provinciale bodemportal zeeuwbodemvenster.nl - Bewust Walcheren: een gebiedsproject nieuwe stijl dat samen met de drie Walcherse gemeenten en het waterschap is geïnitieerd. Doel is dat ondernemers en bewoners zich meer bewust worden van het natuurlijk kapitaal van Walcheren (de ecosysteemdiensten) met de bodem als belangrijkste onderlegger, en die bewuster gaan gebruiken. Daarnaast wordt sterk ingezet op het verbinden van ondernemers en initiatieven op het eiland vanuit dat natuurlijk kapitaal waardoor er structuurversterking komt en een impuls aan de regionale economie wordt gegeven. De provincie faciliteert dit proces door projectondersteuning mogelijk te maken. - 2015 was het VN Jaar van de Bodem. Samen met de zuidelijke land- en tuinbouw organisatie (ZLTO), Zeeuws agrarisch jongeren contact (ZAJK), gemeenten, waterschap, instituut voor natuureducatie (IVN), natuur- en milieueducatie (NME) is een groot aantal activiteiten voor een breed publiek, onderwijs en professionals georganiseerd - Project High-Sensing: een meerjarig innovatie project dat ook vanuit de Economische Agenda wordt gefinancierd. Het project richt zich op de ontwikkeling van praktische en toepasbare methoden van remote sensingopnamen vanuit de lucht voor spuitoptimalisatie, signalering van bodemverdichting, optimalisatie beregening, etc. Precisielandbouw dus die door speciale opnamen vanuit de lucht wordt bepaald Er zijn controlemetingen luchtkwaliteit uitgevoerd conform de vastgestelde meetstrategie lucht. Dit betekent concreet dat er met het totaal beschikbare budget in 2015, 25 emissiemetingen lucht zijn uitgevoerd. Voorts is het de bedoeling om in de laatste maanden van 2015 nog een aantal metingen bij daarvoor in aanmerking komende bedrijven uit te voeren. Nazorg stortplaatsen. Hiermee is het proces begeleid tot het sluiten van de stortplaats Koegorspolder. Het beperken van risico's is onderdeel van deze actie. Het proces is in 2015 nog niet afgerond. Procesbeschrijving moet informatie opleveren voor toekomstige sluiting stortplaatsen en overdracht (voormalige) stortplaatsen.
Verwacht resultaat 2016	-Partnerbijdrage versterken samenwerking, communicatie en regie handhaving: in 2016 zal duidelijk zijn welke richting wordt gekozen om de samenwerking op handavingsgebied tussen bestuursrechtelijke- en strafrechtelijke partners beter vorm te geven. Deze samenwerking wordt in 2016 daadwerkelijk vorm gegeven

	-Monitoring stikstof. Kop van Schouwen N2000: effectgerichte monitoring, uitbreiding grondwatermeetnet met als resultaat een volledig dekkend grondwatermeetnet waardoor toename inzicht in effecten in relatie tot verplichte rapportage, onder andere richting Brussel (EU) - Monitoring bodemsanering en dekking incidentele kosten bemonstering bodemsaneringslocaties. De RUD laat namens de provincie de controle bodemonderzoeken uitvoeren. -Pilotprojecten bodembeleid: in het Omgevingsplan is aangegeven dat wordt ingespeeld op kansen en ontwikkelingen van publiek/private partijen waarbij de provincie kan aanhaken en meebepalen om zo haar beleidsdoelen op gebied van bodem te realiseren. In 2016 wordt ingezet op een omvangrijk Interreg V project: Levende Bodem. Daarin ligt ook een sterk accent op het zuidwestelijke zeeleigebied. Doelstelling is kennisontsluiting en praktische kennisdoorwerking naar de sector. Ingezet wordt op grootschalige demonstraties, praktijkgerichte ondernemersgroepen met resultaatverplichting en individuele begeleiding van koplopers in de sector op gebied van duurzaam bodemgebruik. In 2016 komen de resultaten van zoet-/zoutkartering van de Zeeuwse bodem beschikbaar. Aan de hand van de resultaten worden gerichte innovatieve pilots op gebied van zoetwater in de bodem opgestart. Samen met RWS-Leefomgeving en RWS kust en delta wordt een onderzoek opgestart naar mogelijkheden om (bodem)ecosysteemdiensten (natuurlijk kapitaal) in Zeeland te benutten en aan te laten sluiten bij ontwikkelingen op gebied van circulaire economie en biobased economy. Na dit onderzoek is het de bedoeling om in 2016 ook met concrete innovatieve pilots op locaties gezamenlijk aan de slag te gaan. Begin 2016 komt de rijksstructuurvisie ondergrond en het programma STRONG (inclusief bestuurlijke afspraken) gereed. Ook het uitvoeringsprogramma van het in 2015 gesloten Bodemconvenant (Rijk, IPO, VNG, UvW) zal van start gaan. Hieruit zullen actiepunten en resultaatsverplichtingen op gebied van duurzaam bodemgebruik voortkomen. - Er worden controlemetingen luchtkwaliteit uitgevoerd conform de vastgestelde meetstrategie lucht. De RUD geeft hiervoor opdracht. - Nazorg stortplaatsen. Hiermee wordt het proces begeleid tot het sluiten van de stortplaats Koegorspolder, waarbij risico's zoveel mogelijk worden beperkt. -Vergroten expertise externe veiligheid: betreft opleiding van vergunningverleners en handhavers van de regionale uitvoeringsdienst Zeeland (RUD) in het kader van het Besluit risico's zware ongevallen en inzet van vervangende personele capaciteit gedurende een bepaalde periode. Opleiding is nodig om aan geldende kwaliteitscriteria binnen het werkveld te kunnen voldoen. -Beleid opstellen ten behoeve van het gebruik van luchtvaartterreinen. Voor wat het handhavingsdeel betreft moet strategie worden ontwikkeld. Betreft toepassing instrumentarium en opstellen richtlijnen dwangsommen luchtvaart. -In beeld brengen kwaliteit nazorgmaatregelen uitgevoerde bodemsaneringen. Hierbij wordt nagegaan in hoeverre deze maatregelen nog steeds in tact zijn. -Landelijke handhavingsstrategie implementeren in RUD organisatie.
Verwachte uitgaven 2016	-Partnerbijdrage versterken samenwerking, communicatie en regie handhaving: € 25.000,- (activiteit: 72155) -Monitoring stikstof en controle zwemwater: € 50.000,- (activiteit: 72833) -Monitoring bodemsanering en dekking incidentele kosten bemonstering bodemsaneringslocaties (regionale uitvoeringsdienst (RUD): € 25.000,- (activiteit: 72832) -Pilotprojecten bodembeleid: € 135.000,- (activiteit 72831) -Aanvulling budget voor controlemetingen lucht. : € 20.000,- (activiteit 76001) -Nazorg stortplaatsen: € 10.000,- (activiteit 76002)

	-Beleed opstellen ten behoeve van het gebruik van luchtvaartterreinen: € 10.000,- (activiteit 72851) -In beeld brengen kwaliteit nazorgmaatregelen bij uitgevoerde bodemsaneringen: € 25.000,- (activiteit 72852) -Invoeren landelijke handhavingsstrategie: € 23.000,- (activiteit 72853) -Vergroten expertise externe veiligheid: € 55.000,- (activiteit 72854) Totaal: € 378.000,-
--	---

Onderdeel	Faciliteren toepassing duurzaamheidsladder / woningbouwbeleid en herstructurering Doelstelling 040101 (duurzame ruimtelijk-economische ontwikkeling) (Activiteit: 72388).
Omschrijving	Faciliteren en prognoses woningbehoefte, impuls wonen, bedrijventerreinen en programma Z4 Topvoorzieningen.
Uitgaven 2015	Geraamd: € 40.000,- Geboekt: € 17.084,- Verwacht wordt dat het resterende bedrag van € 22.916,- dit jaar nog wordt besteed, met name aan informatieverwerving en ondersteuning.
Resultaat 2015	Met dit onderdeel zijn dit jaar twee workshops georganiseerd. De eerste trainingsworkshop ging over de Ladder voor Duurzame verstedelijking. Hieraan hebben ca. 60 mensen van Provincie en gemeenten deelgenomen. De tweede workshop ging over stedelijke herverkaveling en is in samenwerking met het Kadaster georganiseerd. Hieraan hebben ca. 50 mensen deelgenomen, wederom zowel medewerkers van de Provincie en van gemeenten. Verder is de monitor woningplannen gefinancierd, waarin informatie wordt verzameld over de bestaande woningbouwplannen.
Verwacht resultaat 2016	In 2016 zullen de regio's (samenwerkende gemeenten) nieuwe regionale woningmarktprogramma's en bedrijventerreinprogramma's opstellen. Hiervoor zal onder meer een actualisatie van de behoefteraming voor bedrijventerreinen worden uitgevoerd. De regio's krijgen daarbij provinciale ondersteuning.
Verwachte uitgaven 2016	€ 40.000,- (Activiteit: 72388)

Onderdeel	Integrale uitvoering projecten oppervlaktewater doelstelling 050101 (voldoen aan waterkwaliteits- en waterkwantiteitsnormen) (Activiteit: 72834).
Omschrijving	Integrale uitvoering projecten oppervlaktewater, cofinanciering voor EU-bijdrage aan natte ecologische verbindingen met zowel water-, natuur- als recreatiefunctie.
Uitgaven 2015	Geraamd: € 252.600,-,- Uitgaven: € 28.751,- Verplicht: € 41.628,- Nog te verwachten uitgaven 2015: - Project "waterpoort Armada" € 5.000,- - Uitwerken waterkwaliteitsdoelen "Overige wateren" € 30.000,- - Opstellen eindrapportage Kaderrichtlijn water onderzoek "N-bronnen nutriënten" € 30.000,- - Project "wateroverlast Kop van Schouwen": € 3.500,- - Project "Nieuwe tentoonstelling Nationaal Park Oosterschelde" € 25.000,-

Resultaat 2015	-Project "waterpoort Armada" : in 2015 is gestart met de 'Waterpoort Armada'. Dit project richt zich vooral op toename bewustwording water in combinatie met cultuurhistorie bij burgers. Gebruik makend van bestaande evenementen en lokale culturele activiteiten is het project onder de aandacht gebracht van ondernemers, burgers en onderwijs. Ondernemers verkennen hoe producten elkaar kunnen versterken met gebruik van de waarden en potenties van het gebied (gebiedseigen dynamiek). - Uitwerken waterkwaliteitsdoelen "Overige wateren": verkrijgen van realistische getalswaarden zodat de toestand van overige wateren getoetst kan worden en resultaten aansluiten op de toetsingsmethodiek van de Europese Kaderrichtlijn Water. Hierbij is voldaan aan een actie uit het Omgevingsplan Zeeland 2012-2028 en invulling van de opgenomen beleidsdoelen uit de partiële herziening Omgevingsplan Zeeland: Europese kaderrichtlijn Water 2016-2021. - Opstellen eindrapportage Kaderrichtlijn Water onderzoek "N-bronnen nutriënten" : Inzicht verkregen in de grondwaterbeïnvloeding van de oppervlaktewaterkwaliteit in relatie tot de voedingsstof Stikstof (N) met als doel in 2009 afgeleide Kaderrichtlijn Water stikstofnorm van 3,3 mg/l totaal-Stikstof te kunnen evalueren en valideren - Project "wateroverlast Kop van Schouwen": het optreden van wateroverlast vanuit grondwater is gereduceerd. - Project "Nieuwe tentoonstelling Nationaal Park Oosterschelde". Nieuwe bijtijdse tentoonstelling rondom het Nationaal Park Oosterschelde is gerealiseerd.
Verwacht resultaat 2016	Realisatie van inrichtingsmaatregelen langs waterlopen in beheer van het waterschap die bijdragen aan het behalen van doelen uit het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en de partiële herziening 2016-2021: Europese Kaderrichtlijn Water. Het verkrijgen van een strategische visie waterbeheer 2050 die moet leiden tot verantwoorde keuzen in het waterbeheer Zeeland uit oogpunt van toekomstige ontwikkelingen en kostenbesparing van operationele kosten.
Verwachte uitgaven 2016	€ 100.000,- gekoppeld aan onderzoek en realisatie: - Waterdoelen 2016-2021: Waterkwaliteits- en waterkwantiteitsdoelen - natte ecologische verbindingzones op basis van nota natte ecologische verbindingzones uit 2010. € 50.000,- Opstellen Strategische toekomstvisie waterbeheer 2050 in samenwerking met waterschap Scheldestromen. Totaal: € 150.000,- (Activiteit 72834).

Onderdeel	Cofinanciering landelijk programma duurzame ontwikkeling doelstelling 070101 (excellent economisch vestigingsklimaat) (Activiteit: 72626).
Omschrijving	Cofinanciering landelijk programma duurzame ontwikkeling. Opstellen ambitiestatement duurzame ontwikkeling, inrichten koploper loket.
Uitgaven 2015	Geraamd: € 100.000,- Gelden besteed aan: Provinciale inzet van biobased naar circulair inkopen / aanbesteden. Het project 'Next steps 'Biobased inkopen' is gefinancierd. Dit project vormt de basis voor circulair inkopen / aanbesteden. Kosten € 22.500,-. Er zijn circulair voordrachten en masterclasses gehouden: zowel voor de projectgroep economische agenda, Vitaal Sloe- en Kanaalzone én duurzaam Grond- Weg- en Waterbouw (onder andere op de Infratech beurs in Rotterdam). Kosten € 8.608,-. Er is een scheikundeolympiade gehouden in juni, georganiseerd door Yara en medegefinancierd door Provincie. Kosten: € 2.332,-

	Switch / Het Groene Brein leidt in opdracht van JouwZeeland jongeren op tot 'green leaders'. Kosten: € 15.000,- Bijdrage aan promotie - onderzoek nieuwe (circulaire) verdienmodellen € 25.000,- (totale begroting € 400.000,- ; Ministerie van EZ draagt € 75.000,- bij). Onderzoek is georganiseerd door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk onderzoek (NWO) en De Groene Zaak. Training duurzame grond-, weg- en waterbouw GWW € 8.425,- (is 50% van totale kosten; andere 50% is van P&O, opleidingsbudget). Totaal: € 81.865,- Nog te verwachten uitgaven 2015: Onderzoek naar circulaire kansen Maintenance Value Park / Kennis – en Informatie centrum Ki<. Kosten verkenning € 32.500,- Bijdrage Emergis: circulair (ver)bouwen. Kosten € 30.000,-
Resultaat 2015	De inzet op circulaire economie, opgestart in 2014, is verder uitgerold waarbij de focus steeds meer ligt op uit uitvoeren van concrete business-cases / voorbeeldprojecten met bedrijven. Circulaire economie (CE) is nu ook opgenomen in het collegeprogramma en de Kadernota Economische Agenda 2.0. (Circulaire Economie is economisch systeem dat is gericht op hergebruik van grondstoffen en producten). CE loopt via een vijftal lijnen: Een 1) bouwlijn, 2) een industrie/ maintenancelijn, 3) onderzoek naar – circulaire - verdienmodellen 4) betrekken onderwijs en maatschappelijke organisaties. Voorbeelden van projecten binnen deze lijnen zijn: • verduurzamen van de grond-, weg- en waterbouw (Provincie heeft 'green deal' ondertekend) • twee recreatieondernemers gaan aan de slag gaan met CE voor de uitbreiding van recreatieve verblijven • de projectgroep Vitaal Sloe- en Kanaalzone heeft besloten CE verder uit te werken en daarmee te experimenteren; • Voor maintenance ligt er een subsidieaanvraag van Het Kenniscentrum voor de Procesindustrie (Ki<) en de Hogeschool Zeeland. Maintenance is, wegens inzet op verlenging levensduur van producten en de kans op innovatie, een belangrijk onderdeel van de circulaire economie; voor de verdere uitvoering van projecten wordt Europees geld gezocht • De Provincie zet een continue stageopdracht / stage 'databank' op het gebied van circulaire economie op; stagebank op termijn wellicht onder te brengen bij 'een leerstoel' in afstemming met UCR • Binnen de UCR en de HZ wordt gewerkt aan een circulair programma en een circulair verdienmodel voor de verblijfsrecreatie
Verwacht resultaat 2016	Verdere uitrol en verbijzondering van de 'circulaire' business cases waarbij betrokkenheid van het bedrijfsleven voorop staat. Spreiding van kennis via gemeenten, maatschappelijke 'groene' organisaties en kennisinstellingen.
Verwachte uitgaven 2016	€ 100.000,- (cofinanciering voor landelijk programma). (Activiteit: 72626)

Totaal geraamd Jaarplan 2016: € 5.480.400,-